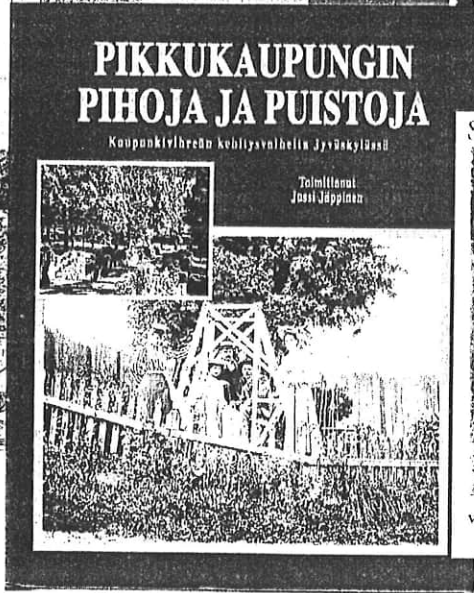
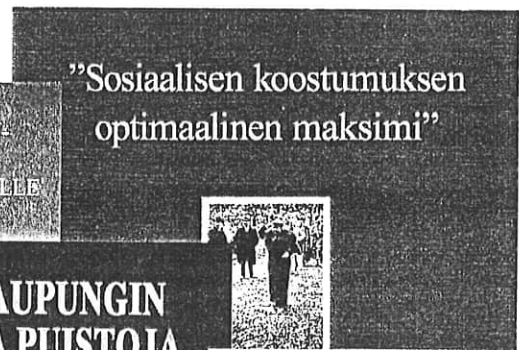
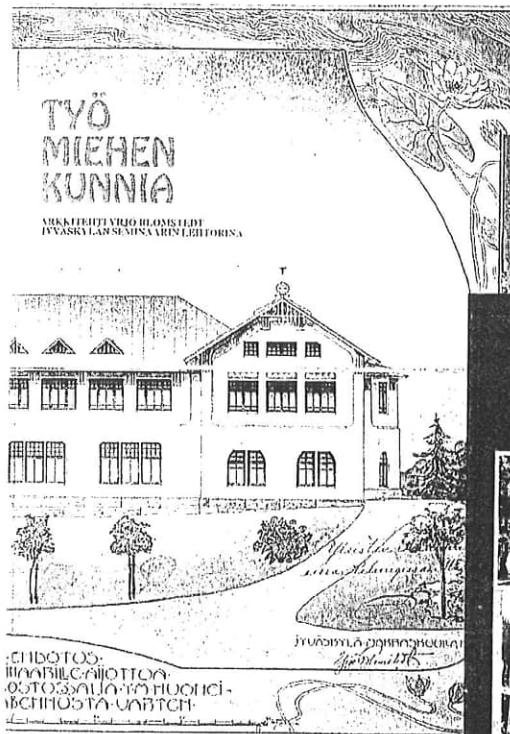

KERTOMUS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON MUSEON TOIMINNASTA VUONNA 1997

SISÄLLYS

- YLIOPISTON MUSEO - SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI 3
 - YLEISTÄ 3
 - TALOUS JA TULONHANKINTA 3
 - MILJÖÖSUOJELU 3
 - KOKOELMAT JA NÄYTTELYT 4
 - HENKILÖSTÖ 5
 - SIDOSRYHMÄT 5
 - MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1997 6

- HENKILÖKUNTA 6
 - KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO 6
 - Vakinainen henkilökunta 6
 - Tilapäinen henkilökunta 7
 - LUONNONTIETEELLINEN OSASTO 8
 - Vakinainen henkilökunta 8
 - Tilapäinen henkilökunta 8

- KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO 10
 - KOKOELMAT 10
 - KONSERVOINTI 11
 - NÄYTTELYT 11
 - Vaihtuvat näyttelyt 11
 - Kiertonäyttelyt 11
 - Pinacotheca 12
 - Muut 12
 - KOULUTUS 12
 - TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT 13
 - TOIMITILAT JA KALUSTEET 13
 - TIEDOTUS 13
 - ATK 14
 - MUU TOIMINTA 14

- LUONNONTIETEELLINEN OSASTO 16
 - NÄYTTELYT 16
 - Perusnäyttely 16
 - Vaihtuvat näyttelyt 16
 - KARTUNTA 17
 - ASiantuntijatehtävät 17
 - TIEDOTUS 17
 - TAPAHTUMAT 17
 - KOULUTUS 18
 - TUTKIMUS 18
 - VIERAILUT 18
 - MUU TOIMINTA 18
 - JULKAISUT JA ARTIKKELIT 18

- KASVITIETEELLINEN PUUTARHA 19
 - PUUTARHAN RAKENTAMINEN 19
 - PUUTARHAN HOITO 20
 - ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT 21
 - KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT 22
 - TUTKIMUS 22

Tutkimusyhteistyö	22
Kulttuurimaiseman suojelu	23
MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA	23
TAPAHTUMAT	23
OPASTUS JA NEUVONTA	24
KIRJASTO	24
RAHOITUS	24

Liite 1: Kulttuurihistoriallisen osaston kävijämäärät

Liite 2: Luonnontieteellisen osaston kävijämäärät

Liite 3: Luonnontieteellisen osaston näyttöiden kokonaiskartunta

YLIOPISTON MUSEO - SEMINAARINMÄEN TIETOPANKKI

YLEISTÄ

Jyväskylän yliopiston museon tehtävänä on tallentaa, tutkia ja välittää tietoa yliopistoyhteisön vaiheista ja toiminnasta, hoitaa ja kartuttaa yliopiston luonnontieteellisiä kokoelmia, esitellä luonnon- ja ympäristötutkimuksen tuloksia sekä kampuksen kulttuuri- ja luonnonympäristöä. Tallennus- ja tutkimustyön päämääränä on ollut yliopistokampuksen tunnetuksi tekeminen ja museon toiminnasta tiedottaminen. Lisäksi on rakennettu ajan-kohtaisia vaihtuvia näyttelyitä, järjestetty kampuskiertoja (esim. kasvitieteellisen puutarhan esittelyä jyväskyläläisille sekä arkkitehtuuria ja historiaa ulkomaalaisille vierasryhmille), esitelty kampukselta ja museota Jyvässeudun matkailuväelle sekä esitelty museon toimintaa erilaisissa yleisötapahtumissa.

Vuonna 1997 jatkettiin yliopistoa esittelevän multimediaohjelman **Kampus keskellä Suomea** kehittämistä. Multimedian suomenkielinen versio valmistui vuoden 1996 lopussa ja vuonna 1997 saatiin valmiiksi multimediaohjelman englanninkielinen versio. Kesällä 1996 valmistunutta kotisivua päivitettiin vuoden aikana mm. tekemällä sivulta linkki museon valmistamille pesäpallon historiasta kertoville sivuille. Museon kotisivun osoite: www.jyu.fi/tdk/museo.

TALOUS JA TULONHANKINTA

Taloudellinen tilanne on edelleen jatkunut tiukkana. Niinpä maksullista palvelutoimintaa on pyritty kehittämään. Kaikki museon julkaisut ovat tuoneet oman lisänsä museon tuloihin. Kulttuurihistoriallinen osasto on edelleen saanut merkittävästi tuloja myymällä museon ja ATK-keskuksen kehittämää esineiden ja valokuvien tallennusohjelmaa sekä julkaisuja ja postikortteja. Luonnontieteellinen osasto hankki tuloja valmistamalla kaupungin puistoihin kasvien nimikylttejä ja myyntituotteilla, joista merkittävin oli yliopiston nimikkokasviksi tullut Oppio-omenapuu (*Malus prunifolia* 'Oppio'). Näyttely- ja julkaisuprojekteihin on hankittu sponsorirahoitusta.

Yhdessä yliopiston tiedotuksen kanssa kokeiltiin ensimmäisen kerran joulukuun alussa yhteistä myyntitoria. Tori oli avoinna viikolla 50 päivittäin yliopiston päärakennuksen aulassa. Siellä oli myynnissä museon julkaisuja, postikortteja ja Jussilan leluja ja yliopiston PR-tuotteita. Joulutorin saavuttaman suuren suosion vuoksi toimintaa tullaan jatkamaan myös tulevana vuosina.

MILJÖÖSUOJELU

Jyväskylän yliopiston aloitteesta museovirasto delegoi päätöksellään 26.8.1996 Jyväskylän yliopiston rakennussuojeluasiat paikallisten museoiden hoitoon. Alvar Aalto -museo vastaa ensi sijassa Aallon suunnittelemissa ja sitä nuoremmissa kohteissa, Keski-Suomen

museo puolestaan muista kohteista. Yliopiston museo on mukana muodostetussa työryhmissä asiantuntijana. Yliopistoalueen suojeltujen rakennusten ja kokonaisympäristön toimenpide-, kehittämis- ja seurantaohjelman laatiminen aloitettiin kuluneen vuoden aikana.

KOKOELMAT JA NÄYTTELYT

Kulttuurihistoriallisella osastolla voimavarat keskitettiin Juho Jussila -näyttelyn valmistamiseen. Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - Leikkikalutehtailija koulukaupungissa -näyttely avattiin Jussin päivänä 24.6.1997. Näyttely saavutti heti suuren suosion. Kesän ja syksyn aikana leikkikalujen historiaan onkin tutustunut runsaasti lapsiperheitä, päiväkotiryhmiä ja koululuokkia.

Museologian opiskelijat valmistivat vuoden aikana kaksi kiertonäyttelyä harjoitustyönään. Keitä me olemme - mistä me tulemme -näyttely oli esillä galleria Pinacothecassa, Nurmeksen kaupunginkirjastossa ja Juuret-seminaarissa. Pesäpallo-näyttely oli esillä Juuret-seminaarissa ja syksyllä vielä Pesäpalloliiton juhlaristeilyllä. Kummankin näyttelyn kokoamiseen museo sai ulkopuolista rahoitusta, mm. Pesäpalloliitolta, Kordelinin säätiöltä ja Jyväskylän tiede- ja taidesäätiöltä.

Galleria Pinacotheca siirtyi museon kulttuurihistoriallisen osaston hoitoon syyskuun 1997 alusta lähtien. Tämän jälkeen museo voi tarjota harjoittelupaikan myös taidehistorian opiskelijoille.

Luonnontieteellisen osaston toiminnan pääpaino oli näyttelyiden tallennuksessa ja vaihtuvien näyttelyiden tekemisessä. Kokoelmat karttuivat 17 617 näytteellä. Valtaosa kartunnasta oli hyönteisiä. Vanhojen metsien tutkimusaineiston osuus kartunnasta oli merkittävä. Omia vaihtuvia näyttelyitä olivat Jyväskylän kaupungin juhluvoiteen liittyvä "Jyväsjärvinäyttely" ja museon omista historiallisesti arvokkaista kokoelmista ja niiden kerääjistä kertova näyttely "Laestadiuksesta Linkolaan". Museo järjesti vanhojen metsien tutkimuksessa mukana oleville ja muille luontoinventointityötä tekeville bio- ja ympäristötieteiden opiskelijoille kääpäkurssin, jonka yhteydessä oli kääpänäyttely. Näyttelyihin ja kokoelmiin liittyviä kirjoituksia julkaistiin monissa lehdissä.

Kasvitieteellinen puutarha vastasi yliopiston viheralueiden istutusten ja hoidon ohjauksesta ja valvonnasta, puutarhakasvien nimeämisestä ja esittelystä ja puutarhan tietojärjestelmän päivittämisestä.

Kävijämäärä kulttuurihistoriallisella osastolla oli yhteensä 5 525 ja luonnontieteellisellä osastolla 5 830 henkilöä, yhteensä 11 355. Valtaosa kävijöistä oli koululaisia. Pääsymaksua ei peritty.

HENKILÖSTÖ

Merkittävä edistysaskel kulttuurihistoriallisella osastolla tapahtui maaliskuussa kun osasto sai toisen vakinaisen työntekijän. Tällöin siirtyi henkilöstösihteeri Marjatta Huuskonen yliopiston hallinnon henkilöstöasioista museon osastosihteeriksi. Lisähenkilökunnan palkkaamista varten selvitettiin kaikki mahdolliset rahoituskeinot. Kaikkiaan vuoden aikana osastolla työskenteli yhteensä 21 työntekijää. Yleensä työsuhteet kestivät 3-6 kuukautta. Suurimman ryhmän työntekijöistä muodostivat tukityöllistetyt ja museoalan harjoittelijat. Elokuun loppuun 1997 saakka amanuenssi Pirjo Vuorisen äitiysloman sijaisutta hoiti FM Riitta Kela.

Luonnontieteellisellä osastolla on kolme virkaa, joista puutarha-amanuenssin virka on täytetty tilapäisesti. Eläintäytättäjäoppilas työskenteli Jyväskylän kaupungin kustantamassa oppisopimuskoulutuksessa. Keski-Suomen maaseutuelinkeinopiirin rahoittama perinnemaisemainventointi työllisti tutkijan 2,5 kuukaudeksi. Lisäksi museossa työskenteli 4 museologian harjoittelijaa, 8 tukityöllistettyä, 2 työharjoittelijaa ja 7 viikonloppupäivystäjää.

SIDOSRYHMÄT

Museon tärkeimpiä sidosryhmiä olivat vuonna 1997, kuten jo aiemminkin, kulttuurihistoriallisella osastolla yliopiston ja korkeakoulun senioriyhdistys JYKYS, Jyväskylän yliopistoyhdistys, yliopiston normaalikoulu, ylioppilaskunta, Juuret Keski-Suomi ry, sekä Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry. Luonnontieteellisen osaston tärkeimpiä yhteistyötahoja olivat Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen ympäristökeskus, Keski-Suomen maaseutuelinkeinopiiri, Keski-Suomen liitto, Bio- ja ympäristötieteiden laitoksen vanhojen metsien tutkimusryhmä, Jyvässeudun hyönteiskerho, Jyväskylän Puutarhaseura ry, Jyvässeudun sieniseura ry, Jyväskylän luonnonsuojeluyhdistys ry, Keski-Suomen lintutieteellinen yhdistys ry ja Keski-Suomen Matkailuyhdistys ry. Yhdistykset ja kerhot ovat toimittaneet näytteitä museolle ja tehneet talkootyötä. Vanhojen metsien tutkimusryhmän työpanos on merkittävin. Erityisen tärkeää koko museolle on ollut yhteistyö Kopi-Jyvä Oy:n kanssa. Se on tukenut museon toimintaa monin tavoin.

Yhteistyö Jyväskylän muiden museoiden kanssa on saavuttanut vakiintuneet muotonsa. Yliopiston museo osallistui kaupungin museoiden "Näyttelyt"-esitteeseen sekä yhteisiin tapahtumiin mm. museopäivänä.

Toimintavuosi oli työntäyteinen ja tuloksellinen. Museon rooli informaatioyksikkönä ja yliopiston identiteetin vahvistajana kasvoi. Museon työntekijöiden yhteishenki oli hyvä, kaikki olivat motivoituneita ja innokkaita kehittämään uusia ideoita.

MUSEON JOHTOKUNTA VUONNA 1997

Professori Bo Lönnqvist, puheenjohtaja
Tiedekuntasihtööri Matti Myllykoski, sihteeri

Amanuessi Tellervo Helin
Amanuessi Tuulikki Tuomainen
Lehtori Marja Ahvenainen
Assistentti Jari Haimi
Tutkija Heikki Setälä
Lehtori Lasse Hakkari
Kirjaston toimistopäällikkö Pirkko Audejev-Ojanen
Amanuessi Pirjo Vuorinen
Konservaattori Jarkko Mäntynen
Opiskelija Annastiina Puolakka

Esittelijät: museon johtaja, apulaisprofessori Janne Vilkuna ja lehtori Veli Saari

Museon johtaja: museologian apulaisprofessori Janne Vilkuna

Museon varajohtaja: lehtori Veli Saari

HENKILÖKUNTA

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO

Vakinainen henkilökunta

Vuorinen, Pirjo FK, amanuessi, kulttuurihistoriallisen osaston toiminnasta vastaa
minen, yliopiston kulttuurisihteerin tehtävät, yliopiston taide
kokoelmat, näyttelyt, kansainvälisten asiain yhdyshenkilö

Kela, Marja-Riitta, FK, amanuessin sijainen 1.1.-31.8.1997

Huuskonen, Anja Marjatta, HuK, osastosihteeri 1.3.1997 alkaen
henkilöstö- ja talousasiat
tiedotus
julkaisujen myynti

Tilapäinen henkilökunta

Työministeriön työllisyysvaroin:

Havu, Olli Petteri, tekninen avustaja 3.3.-2.9.1997

museon näyttelyrakenteiden suunnitteluun
osallistuminen ja toteutus, taideteosten ripustaminen

Hyytiäinen, Pirjo Helena, fil.yo tutkimussihteeri 7.1.-6.7.1997

Juho Jussila - Fortunatikkakolokoloshakki -näyttelyn
käsikirjoitus ja osallistuminen näyttelyn järjestämiseen

Hänninen, Marja-Liisa, HuK, projektisihteeri 27.10.-31.12.1997

yliopiston taidekokoelmat, huolehtiminen Pinacotheca-
näyttelytilasta ja näyttelyiden järjestämisestä

Kela, Mirja Elina, HuK, tutkimussihteeri 1.1.-1.6.1997

osallistuminen näyttelyaineiston kokoamiseen ja
näyttelyn pystyttämiseen sekä ikkunanäyttelyn rakentamiseen

Lemmetti, Matti, valokuvaaja 20.10.-31.12.1997

yliopiston nykypäivän (toiminta, juhlat, tapahtumat)
kuvaaminen valokuva-arkiston järjestelytehtävät

Stolt, Eeva, HuK, tutkimussihteeri, 1.11.-31.12.1997

huolehtiminen valokuva-arkistosta
yliopiston ja sen edeltäjien kirjallisuusbibliografian
kokoaminen

Ventomäki, Lea, FM, tutkimussihteeri, 12.5.-11.11.1997

näyttelyiden pystytystä
esineiden ja valokuvien dokumentointia ja tallennusta
ATK:lle osallistumista taidekokoelmien hoitoon

Rehtorin myöntämin kehittämisaroin:

Hyvönen, Marja-Liisa, FK, tutkimusassistentti, 3.2.-3.8. ja 1.-30.11.1997

Multimedia-projektin suunnittelu ja toteutus

Taide- ja tiedesäätien projektivaroin:

Hyvönen, Marja Liisa, 1.-30.11.1997 pesäpalloa esittelevien kotisivujen suunnittelu ja päivitys

Pesäpalloliiton projektivaroin:

Havu, Olli Petteri, 29.9.-6.10.1997 Pesäpallonäyttelyn viimeistelytyöt

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelijat (yhteensä 12 kuukautta)

Esineiden ja valokuvien luettelointia, arkistomateriaalin käsitte-
lyä, osallistumista näyttelyiden suunnitteluun ja toteutukseen.

Immonen, Liisa 1.9.-30.11.1997

Kankaanpää, Tauri 1.5.-31.7.1997

Mäkinen, Virpi 1.6.-31.8.1997

Polvinen, Minna 1.3.-31.5.1997

Savolainen, Hanna 21.7.-31.8.1997 (palkaton museologian harjoittelu)

Viikonloppujen päivystäminen:

Viikonlopputyöntekijöinä toimivat harjoittelijat ja työllisyysvaroin palkatut henkilöt vuorotellen sekä tarvittaessa opiskelijat Anssi Harjula, Janne Pajunen ja Sarianne Soikkonen.

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

Vakinainen henkilökunta

Salonen, Kyllikki, museoavustaja, toimistotyöt, opastus, kasvinäytteiden preparointi ym.

Mäntynen, Jarkko, konservaattori, eläinten konservointi (päätyö), opastus, kokoelmien järjestäminen ym.

Kotiranta, Hillevi, amanuenssi, kasvien ja siementen hankkiminen, puutarha-
kasvirekisterin ylläpito ym. puutarhaan liittyvät työt

Tilapäinen henkilökunta

Työministeriön työllistämisvaroin:

Merivirta, Eija, tutkimusassistentti, - 8.6., kasvikoelmien hoito

Suonperä, Mirja, tutkimusassistentti, - 8.6., "Jyväsjärvi" - näyttelyn suunnittelu ja toteutus

Kulmala, Kari, tutkimusavustaja, 14.4. - 13.10., hyönteisnäytteiden preparointi ja hyönteiskokoelmien kunnostus

Ahonen, Hannu, konservaattori, 21.4. - 20.10., lintujen ja nisäkkäiden konservointi

Pesonen, Anna-Leena, tutkimussihteeri, 19.5. - 18.11., "Laestadiuksesta Linkolaan" - näyttelyn suunnittelu ja toteutus

Tissari, Tiina, museosihteeri, 1.9. - , tekstinkäsittely, kokoelmien kunnostus

Hirvonen, Mika, tutkimusavustaja, 1.11. - hyönteisnäytteiden preparointi ja hyönteiskokoelmien kunnostus

Hänninen, Kirsi, tutkimussihteeri, 1.11. - , "Keski-Suomen perinnemaisemat" - näyttelyn suunnittelu ja toteutus

Jyväskylän kaupungin varoin:

Virtanen, Vesa, 1.3.95 - 28.2.97, eläintäyttyjäharjoittelija, eläinten konservointi

Keski-Suomen maaseutuelinkeinopiirin varoin

Kivelä, Reija, tutkimussihteeri, 1.10. - 14.12., Keski-Suomen läänin perinneym-
pöristöjen täydennysinventointi ja loppuraportin kirjoittaminen

Valtionhallinnon (museologian) harjoittelija:

Hakku, Aira, 4.8. - 3.10., "Laestadiuksesta Linkolaan" - näyttelyn suunnittelu

Museologian harjoittelijat:

Rantala, Saija, 1.9. - 10.10., kääpänäyttelyn teko ja kääpänäytteiden järjestäminen

Autio, Maija-Leena, 8.9. - 17.10., "Laestadiuksesta Linkolaan"-näyttelyn ja
kääpänäyttelyn teko ja kääpä-, sieni-, mikrosieni-, jäkälä- ja
levänäytteiden järjestäminen

Hytönen, Jorma, 22.9. - 5.11., "Keski-Suomen perinnemaisemat" - näyttelyn suunnittelu
ja vaihtuvien näyttelyiden kotisivujen teko

Työministeriön työkokeilu:

Laakkonen, Hannu, 3.11. - , lintujen preparointi

Työvoimatoimiston työharjoittelija:

Laakkonen, Hannu, 24.2. - 24.4., lintujen preparointi

Koskinen, Patrik, 10.11. - , eliönäytteiden preparointi, kokoelmien kunnostus ja näyttelyiden teko

Museon varoin:

Savola, Keijo, 13. - 17.9. kääpäkurssin opettaja

Museon viikonloppupäivystyksissä avustivat Antti Kanninen, Jaakko Mattila, Kirsi Niskanen, Anna-Leena Pesonen, Jami Saarnivaara, Minna Uusiniitty ja Päivi Virnes.

KULTTUURIHISTORIALLINEN OSASTO**KOKOELMAT**

Kokoelmat karttuivat vuoden aikana 120 päänumerolla. Vuodesta 1993 vuoden 1997 loppuun kartunta on ollut 468 päänumeroa. Pääpaino keräystoiminnassa oli korkeakoulutuksellisen materiaalin kokoamisessa sekä yliopiston tämän päivän dokumentoinnissa. Kuva-arkistoa kartutettiin erityisesti tallentamalla yliopiston laitosten nykypäivän toimintaa. Aineistoa kopioitiin mm. tutkijoiden, opiskelijoiden ja tiedotusvälineiden käyttöön. Vuonna 1997 ulkopuolisille toimitettiin n. 35 kuvatilausta.

Vuoden 1997 aikana museon henkilökunta sai dokumentoitua ja luetteloitua useita viime vuosina kokoelmiin tulleita tärkeitä ja laajoja lahjoituksia. Tällaisia olivat mm. osakuntien aineistot, rakentamisen neuvottelukunnan kuva-arkisto sekä normaalikoulun kielten opetuksen materiaali. Vuoden aikana jatkettiin luettelointitietojen siirtämistä atk-rekisteriin.

Yliopiston taidekokoelmat lisääntyivät vuoden 1997 aikana kuudella teoksella. Vuoden lopussa yliopiston museo huolehti 587 teoksesta. Uusia taidehankintoja olivat (kirjastolle sijoitetut) kaksi Tomi Kuutilan mustesuihkutulostetta sarjasta *Intra naturam*, Jarmo Kurjen maalaus 17/7/97 sekä Maija Kumpulainen-Sokan *Syvä*, grafiikkaa. Timo Vuorikosken maalama muotokuva rehtori Antti Tanskasesta on sijoitettu hallintorakennukseen.

Eduskunnan kirjaston lahjoitus yliopiston kirjastolle, Pentti Lumikankaan Portaat- grafiikka, on sijoitettu kirjastolle.

Yliopistoporttien maalausta varten selvitettiin taiteilija Pero Luostariselta veistoksen alkuperäinen sininen värisävy. Tieto alkuperäisen värin sävystä on nyt yliopiston isännöitsijän hallussa.

KONSERVOINTI

Kuluneen vuoden aikana museolla ei ole ollut varoja kokoelmiensa konservointiin.

NÄYTTELYT

Vaihtuvat näyttelyt

Yrjö Blomstedt - Suora suomalainen -näyttely jatkui 23.6.1997 saakka.

Näyttelyn teemana oli esitellä arkkitehti, seminaarin lehtori Yrjö Blomstedtin elämäntyötä Jyväskylän seminaarin piirustuksen-, käsityön- ja maantieteen lehtorina. Julkaisu (toim. Pirjo Vuorinen) ilmestyi vuonna 1996.

Fortunatikkakolokoloshakki - Juho Jussila - leikkikalutehtailija koulukaupungissa

Juho Jussilaa (1874-1947) , poikaharjoituskoulun yliopettajaa ja leikkikalutehtailijaa koskeva näyttely 24.6.1997 alkaen.

Opintomatkaltaan Saksasta v. 1908 hän oli saanut merkittävässä määrin vaikutteita kehittävien lelujen ja pelien suunnittelua varten, ja perusti palattuaan leikkikalutehtaan kotitaloonsa Kramsunkadulle. Näyttelyyn on koottu leluja ja pelejä tehtaan eri aikakausilta nykypäivään saakka. Nykyisiä leluja voi kokeilla näyttelyn leikkihuoneessa.

Kiertonäyttelyt

Joulupuu on rakennettu - pienoisenäyttely 7.1.1997 saakka

S-rakennuksen I kerroksessa. Näyttely liittyi yliopiston sinfoniaorkesterin joululaululevyn julkistamiseen joulukuussa 1996.

Keitä me olemme - mistä me tulemme?

Näyttelyn kokosivat museologian opiskelijat. Näyttely esittelee erilaisia tutkimusteorioita ja tutkimustuloksia suomalaisten alkuperästä

Näyttely oli esillä galleria Pinacothecassa 17.1. saakka , Nurmeksen kaupunginkirjastossa 9.6.-19.7.(liittyen Bomban Juhlaviikkojen ohjelmaan) ja Jyväskylän yliopistolla Juuret-seminaarissa 3.-7.8.1997

Pesäpallo - näyttely

Näyttelyn kokosivat museologian opiskelijat FM Erkki Laitisen kanssa. Se esitteli pesäpallon syntyhistoriaa ja kehitystä tähän päivään saakka. Näyttelyyn liittyvät myös internetissä olevat pesäpallon historiasta kertovat www-sivut.

Näyttely oli esillä 3-7.8.1997 Juuret- seminaarissa Jyväskylän lyseolla ja Pesäpalloliiton juhlaristeilyllä Helsingistä Tukholmaan lokakuussa 1997.

Keitä me olemme - mistä me tulemme? ja **Pesäpallo** -kiertonäyttelyt ovat edelleen lainattavissa.

Pinacotheca

2.10.-14.11.1997 **Outi Puro**

19.11.-31.12.1997 **J.O. Mallander**

Muut

Olli Havu ja Mirja Kela rakensivat OKL:n tekstiilikäsitöiden tiloihin kaksi vitriiniä keväällä 1997, jonka lisäksi yliopiston julkaisunäyttelyssä 7.-20.3.1997 kaupunginkirjastolla oli myös esillä kaksi vitriiniä.

KOULUTUS

Riitta Kela osallistui Suomen museoliiton digitaalinen kuva ja kuva-arkistot -kurssille 23.-24.4. Tampereella, Marjatta Huuskonen ja Olli Havu 10.3.1997 museologian orientoivaan kurssiin. Pirjo Vuorinen ja Marjatta Huuskonen osallistuivat museologian ainejärjestö Diaarion museologiaseminaariin Aikakone ja Verkko aika 24.-25.10.1997. Marjatta Huuskonen on osallistunut syksyn aikana yliopiston taloushallinnon Valki-koulutukseen. Pirjo Vuorinen osallistui British Councilin ja ABSA:n järjestämään sponsorointi kulttuurilaitoksissa -seminaariin.

Museon henkilökunta tutustui elokuussa Alvar Aallon kesähuvilaan Muuratsalossa.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Pirjo Vuorinen (sijainen Riitta Kela) toimi Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunnan sihteerinä, Jyväskylän yliopiston senioriyhdistys JYKYSin johtokunnan jäsenenä sekä yliopistopäivien järjestelytoimikunnan jäsenenä sekä Alvar Aallon juhlavuoden toimintaa Jyväskylän yliopistossa suunnittelevan työryhmän jäsenenä.

Pirjo Vuorinen ja Riitta Kela osallistuivat yliopiston alueella peruskorjattavien rakennusten suunnittelukokouksiin (H-rakennus ja urheiluhallit). Pirjo Vuorinen ja Riitta Kela toimivat museon kulttuurihistoriallisen osaston edustajina Jyväskylän yliopistoalueen rakennussuojelun yhteistyöryhmässä.

TOIMITILAT JA KALUSTEET

Museon käytössä oli vuoden aikana S-rakennuksessa perusnäyttelytila sekä työ- ja arkistotilaa yhteensä 270 m². Tämän lisäksi saatiin 1.3. alkaen toimistotilaksi entinen vahtimestarin asunto, 63,4 m². Säilytystiloja on päärakennuksessa, Musica-rakennuksessa (Tahko Pihkalan kokoelma), Fredalla sekä Sammonkadulla. Lisäksi museo huolehtii Seminaarinmäen etelärinteessä sijaitsevasta vanhasta riihestä.

Vuoden aikana museolle hankittiin uusia atk-laitteita, mm. kaksi HP-tulostinta sekä pentium-tietokone, johon liitettiin kirjoittava CD-asema. Lisäksi hankittiin yhdessä luonnontieteellisen osaston kanssa Agfa-merkkinen skanneri. Näyttelytilaan ostettiin 4 kappaletta Sony Walkman korvalappustereoita ja näyttelyiden pystytystä varten hankittiin ruuvi-kierrin ja iskuporakone. Sisäisenä siirtona hallinnosta museon osastosihteerin käyttöön siirtyi Osborne 486 tietokone.

Uusien atk-laitteiden hankinta helpottaa huomattavasti mm. luettelointityötä ja kuvaarkiston käyttöä.

TIEDOTUS

Museon toiminnasta tiedotettiin lehdistössä, ja radioissa sekä jakamalla omia mainoksia. Sanomalehti Keskisuomalaisen Menoksi- palstalle tiedotettiin museon toiminnasta. Erityisesti on mainittava Keski-Suomen matkailijayhdistyksen ikkunassa esillä olleet Yrjö Blomstedtiin ja Juho Jussilaan liittyvä aineisto sekä näyttelyiden mainokset.

Juho Jussilaa ja hänen elämäntyötään koskevaa näyttelyä esiteltiin tiedotusvälineissä. Sanomalehti Keskisuomalaisessa oli artikkeli "Mussoliinikin" pelasi fortunaa 26.6., Helsingin Sanomat kirjoitti 13.7. sanoin Fortuna on pelien peli ja Vanhat lelut taas tutuiksi 23.7., sekä Kansan Uutiset toista sivua pitkän artikkelin "Hevosen pää ei saa katketa ensi täräyksestä" 22.10.1997.

Lea Ventomäen Jussilan näyttelyä koskeva kirjoitus palstalla Tiesitkö että oli Kodin kuvalehdessä 15/1997 ja Hanna Savolaisen artikkeli "Fortunatikkakolokoloshakki, Käytännöllinen seminaarinopettaja perusti lelutehtaan Kramsunkadulle" oli tiedotuslehti Tiedonjyvässä 26.9.1997.

Yliopiston tiedotuslehti Tiedonjyvän joulunumerossa Kampuksen joulu oli Pirjo Vuorisen artikkeli Seminaarin joulussa soi laulu, joka artikkeli johti myös radiohaastatteluun. Samassa lehdessä Marja-Liisa Hänninen selvittelee galleria Pinacothecan uudistumista kokeilu- ja muutosvaiheen aikana.

Marjatta Huuskonen oli ajan 1.7.-31.12.1997 Jyväskylän museoiden tiedotusrenkaan yhteinen tiedottaja. Kukin museo joutuu vuorollaan ilmoittamaan tiedotusvälineille ajankohtaiset ja tulevat näyttelyt ja tapahtumat.

Marja-Liisa Hänninen aloitti Jyväskylän museoiden kevätkauden 1998 yhteisen esitteen päivittämisen. Esitteessä mukana ovat myös Galleria Harmonia ja yliopiston galleria Pinacotheca.

ATK

Yhdessä yliopiston ATK- keskuksen kanssa jatkettiin projektia, jonka tuloksena on kehitetty ohjelma esine-, valokuva-, arkisto- ja taideteostietojen ylläpitämiseksi atk:lla. Rekisterejä on markkinoitu yliopiston ulkopuolelle.

Vuonna 1995 valmistunutta multimediaohjelmaa "Kampus keskellä Suomea" kehitettiin edelleen vuoden 1997 aikana. Multimediaohjelman suomenkielinen versio valmistui lopullisesti vuoden 1996 lopussa ja ohjelman englanninkielinen versio saatiin valmiiksi kesällä 1997. Yliopiston tiedotuksen kanssa neuvoteltiin ohjelman levittämisestä.

MUU TOIMINTA

Osallistuttaessa kaupungin muiden museoiden kanssa hankkeeseen Kuumat keskiviikot ajalla 25.6.-27.8.1997 kulttuurihistoriallisella osastolla, oli kaupunkilaisilla tilaisuus testata fortunaa, hakkaa ja askareta sekä tutustua opettaja, leikkikalutehtailija Juho Jussilan näyttelyyn 23.7. klo 18-21. Muina keskiviikkoina museo oli avoinna normaalisti.

Museon kulttuurihistoriallinen osasto järjesti yhdessä kulttuuritoimikunnan kanssa kulttuurimatkan Tampereen museoihin 16.11.1997. Kohteina olivat Tampereen taidemuseon upea intiaanikulttuurinäyttely, Sara Hildénin taidemuseon Yves Klein -näyttely sekä Museokeskus Vapriikki.

Koko yliopistoyhteisön hyvinvointipäivään 17.12.1997 osallistuttiin siten, että museon väki järjesti näyttelytilassa fortunakilpailun Onni suosii keskiarvoa. Palkintona oli Jussilan Fortuna-peli.

Seminaarinmäen joulutori järjestettiin viikolla 8.-12.12. yhdessä yliopiston tiedotuksen kanssa. Päärakennuksen aulassa myytiin yliopistoon ja sen vaiheisiin liittyviä tuotteita kuten tekstiilejä, mukeja, kirjallisuutta, CD-levyjä, kasetteja, kortteja ja Jussilan puuleluja. Oppio-omenapuita ja kukansiemeniä oli myös myynnissä. Myyntitori herätti ilahduttavasti huomiota, jopa Radio Keski-Suomi haastatteli Pirjo Vuorista. Myyntitulo oli kohtuullisen hyvä.

Museolta lainattiin aineistoa yliopiston alueella (mm. yliopiston kirjastolla ja Pinacothecassa) olleisiin opiskelijoiden valmistamiin näyttelyihin osakunnista, opiskelijaelämästä 1970-luvulla sekä museologian opiskelijoiden suomalaisten alkuperää esittelevään näyttelyyn "Keitä me olemme".

Koska museon amanuessi hoitaa myös yliopiston kulttuurisihteerin tehtäviä, museolta välitettiin sinfoniaorkesterin kausikortteja, lippuja kulttuuritoimikunnan teatteri- ja oopperamatkoille sekä otettiin vastaan ilmoittautumisia kulttuuritoimikunnan kursseille (mm. puutyö-, entisöinti-, kynttilän-, ja paperinvalmistuskurssit).

LUONNONTIETEELLINEN OSASTO

NÄYTTELYT

Museon luonnontieteellinen osasto C-rakennuksessa oli avoinna tiistaista sunnuntaihin klo 12 - 15, ryhmille sopimuksesta myös muina aikoina. Osaston kokoelmiin ja näyttelyihin tutustui 5830 kävijää (lisäystä 1,5 % edellisvuoteen). Näistä 27 % oli koululais- ja päiväkotiryhmiä, jossa lisäystä 10 %-yksikköä edellisvuodesta. Kävijämäärien kuukausivaihtelu ilmenee liitteessä 1.

Perusnäyttely

Esillä oli nisäkkäitä, lintuja, kaloja, hyönteisiä, sieniä ja geologiaa. Systemaattisen hyönteisvitriinin tekoa jatkettiin. Vitriineihin lisättiin tai vaihdettiin neljä lintua ja laitettiin näyttelytilan kattoon kuusi lentävää lintua. Yliopiston pääkirjaston ala-aulassa olevan Museon "mainosvitriinin" aiheena oli maaliskuusta elokuuhun "Jyväsjärvi" -näyttely. Vitriini poistettiin joulukuussa.

Vaihtuvat näyttelyt

Ketokasvit luonnonmukaisessa viherrakentamisessa 2. - 31.1

Maatalouden tutkimuskeskuksen Laukaan tutkimus- ja valiotaimiaseman kokoama näyttely.

Joutsenen sulka 2. - 14.3.

Viitasaarelaisen valokuvaaja Timo Variksen luontovalokuvanäyttely

Vuoden lintupiirtäjä 1996 11.-27.3.

Birdlife Suomen ja Instrumentarium Oy:n järjestämän lintuaiheisen piirustuskilpailun satoa

Jyväsjärvi 22.3. - 31.8.

Jyväskylän kaupungin 160-vuotisjuhlaan liittyvä näyttely Jyväsjärven historiasta ja nykyisyydestä, luonnosta ja merkityksestä ihmisille

Sieninäyttely 5. - 7.9.

Tuoreitten sienten näyttely, esillä 111 lajia. Näyttelyssä kävi 274 henkilöä.

Kääpänäyttely, 12. - 28.9.

Kääpäkurssiin liittyvä näyttely.

Laestadiuksesta Linkolaan 1.10. -

Jyväskylän yliopiston museon historiallisesti arvokkaista luonnontieteellisistä kokoelmista ja niiden kerääjistä kertova näyttely

KARTUNTA

Lintunäytteitä vastaanotettiin 73 ja nisäkäsnaytteitä 10. Osa näistä ja vanhemmista näytteistä konservoitiin. Hyönteisiä vastaanotettiin 17 103 näytettä. Suurimmat hyönteislahjoitukset olivat: R. Paakasuo ja P. Valtonen 4693, vanhojen metsien hyönteiskartoitus 3227 ja Kari Kulmala 2475. Mika Hirvonen lahjoitti 170 ludetta ja Reijo Siloaho pikkuperhosia 340 (130 lajia). Tallennustoiminta muiden näytteiden osalta ja näytteiden kokonaismäärä 1997 ks. liite 2.

ASiantuntijatehtävät

Veli Saari toimi WWF:n sammalryöryhmän ja sienifestivaaliryöryhmän jäsenenä ja Luomus - lehden (luonnontieteellisten museoiden tiedotuslehti) yhdyshenkilönä. Selvitettiin poliisille maakotkan ja merikotkan kuolinsyyt sekä määritettiin poliisitutkintaa varten linnunsulkia. Määritettiin neljätoista museolle toimitettua näytettä (mm. ketun kallo, kissan kallo, koiran karvoja, punatulkun pesä). Vastattiin puhelimesta yleisökyselyihin (mm. mikä söi pulun, lepakoita aitassa, onko trumpettikurki olemassa, mikä myllää mökin välipohjassa).

TIEDOTUS

- 3.1. Helsingin sanomat: "Ketokasvit kukoistavat viherrakentamisessa"
- 14.3. Kuokkanen 3/97: "Jyväsjärven rehevöityminen ja elpyminen selviytymistarinaan"
- 22.3. Keskisuomalainen: "Jyväsjärven nousu ja tuho"
- 22.5. Jarkko Mäntysen haastattelu museon perusnäyttelystä Radio Salmiseen Siilinjärveltä
- 6.9. Veli Saaren haastattelu sienistä Radio Keski-Suomeen
- 30.11. Helsingin sanomat: "Satavuotias messinkiyökkönen ja vielä vanhempi koiranruusu"
- Joulukuu Seurakuntaviesti: "Laestadiuksen keräämiä kasveja esillä"
- 31.12. Keskisuomalainen: "Lars Levin kukkaset"

TAPAHTUMAT

Museon tiloissa kokoontui Sieniseuran hallitus (7 henkeä) kerran, Puutarhaseuran johtokunta kaksi kertaa (7 ja 8 henkeä), sekä järjestettiin kahdeksan kertaa Jyväskylän Seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kasviharrastusilta (5 - 12 henkeä).

24.5. Jyvässeudun museoiden järjestämään Museot pihalla tapahtumaan osallistuttiin Taidemuseon uusissa tiloissa Kauppakadulla yhdessä muiden museoiden kanssa, tarkoituksena tehdä museoita tutuksi. Saman päivän iltana Yläkaupungin yön aikana museo oli auki klo 18 - 24. Illan aikana museossa kävi 340 henkilöä. Kävijöille järjestettiin tietokilpailu, johon osallistui 52 henkilöä.

5. - 7.9. "Malikasta maitorouskuun" sienifestivaaleilla Veli Saari piti esitelmän "Myöhäisyksyn ruokasienet". Rantakievarissa oli museon sieniaihteisten tuotteiden myyntipiste.

KOULUTUS

Kyllikki Salonen ja Hillevi Kotiranta osallistuivat "Taloushallinnon yhteyshenkilöverkon koulutus"-kurssille 4. - 6.6, 13.11., 20.11., ja 24. - 25.11,
Hillevi Kotiranta ja Veli Saari Kasvitieteellisten puutarhojen 15. neuvottelupäiville Helsingissä 14.8. ja Hillevi Kotiranta "Aikakone ja verkko aika"-seminaariin (aiheena virtuaalisukupolven museot ja paikalliskulttuuri) 24. - 25.10.

TUTKIMUS

Vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kartoitus jatkui Petri Ahlrothin johdolla. Ohessa selvitetään myös lahopuiden ja kääpien runsauden vaikutusta uhanalaisten hyönteisten esiintymiseen.

VIERAILUT

17. - 18.2. Konservattori Heikki Kangasperko tarkasti dioraaman ja neuvoi lintujen ja nisäkkäiden konservoinnissa
19.5. Prof. Robin Sibson Kentin yliopistosta tutustui kokoelmiin
11.7. näyttelyyn ja kokoelmiin tutustui neljä henkeä Keuruun taidemuseosta ja 22.9. kuusi henkeä Kokkolan museosta

MUU TOIMINTA

Järjestettiin työtilat vanhojen metsien uhanalaisten hyönteisten kymmenen hengen tutkimusryhmälle.
Lähetettiin Keski-Suomen lintutieteellisen yhdistyksen ja Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen alueilta toimitetuista linnuista tiedot ko. yhdistyksille.
Autettiin Olli Sihvolaa Cygnaeus-lukiosta lajintuntemustentin järjestämisessä (linnut, nisäkkäät, hyönteiset) 11.4. ja 25.8.
17.7. Asmo Noronen Keskisuomalaisesta kuvasi tuhohyönteisiä (kuva "KSML" 18.7.)
23.9. Matti Härkälä Keskisuomalaisesta kuvasi raidantuoksukääpiä

JULKAISUT JA ARTIKKELIT

Kotiranta, H. 1997: Autot pois kampukselta - Seminaarinmäen uusi ilme. -Pimpinella 17:17-18.
Kotiranta, H. 1997: Jyväskylän yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kuulumisia. -Pimpinella 16:63-65.
Pesonen, A.-L. 1997: Vanhoja kasveja ja eläimiä Jyväskylässä. - Luomus 4:3.
Pesonen, A.-L. 1997: Laestadiuksen ja Lönnin lahjoitukset esillä. - Tiedonjyvä 9:29.
Saari, V. 1997: Jyväsjärvi-näyttely Jyväskylän yliopiston museossa. - Luomus 3:2.

- Suomi, T., Aarnivirta, A., Ahlroth, P., Huitu, O., Hyvärinen, E., Korkeamäki, E., Mattila, J., Niskanen, K., Päivinen, J., Rintala, T. & Suhonen, J. 1997: Merenkurkun vanhojen metsien lajistollinen monimuotoisuus. - Merenkurkun neuvoston julkaisut 5:1-35.
- Suonperä, M. 1997: Jyväsjärvi. - Näyttelyesite. Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto, 19 s.
- Tornberg, R. & Virtanen, V. 1997: Milloin ja miksi kanahaukat kuolevat? - Linnut 1: 10-13.

KASVITIETEELLINEN PUUTARHA

PUUTARHAN RAKENTAMINEN

Mattilanniemi

Mattilanniemen eteläosa on pääosin kasvitettu, joten tänä vuonna tehtiin vain joitain täydennys- ja paikkausistutuksia: sisäpihalle istutettiin sinikatajaa ja kahta kuunliljalajiketta, kentän eteläkärkeen lännenkannukkaa, pihlaja-angervoa ja kotipihlajaa ja leikkikentän ympäristöön pilvikirsikkaa.

Ylistörinne

Kesäkuun lopussa valmistui kirjaston edestä fysiikan laitoksen pääoven luo johtava laattakäytävä, lopputarkastus oli 25.6. Heinäkuun alussa istutettiin takaisin paikoilleen rakennustöiden ajan siirteessä olleet ruohovartist kasvit. Koska uusi laatoitus supisti viheraluetta, osa kasveista jouduttiin sijoittamaan uusiin paikkoihin.

Kemian laitoksen eteläpuolinen rinnelehto

Jyväskylän Teknologiakeskuksen ja Jyväskylän yliopiston soveltavan kemian laitoksen rakennus valmistui vuoden 1997 lopussa. Viherrakentaminen jäi kevääseen. Rakennuksen omistaa Jykes Kiinteistöt Oy eivätkä sen piha-alueet kuulu kasvitieteelliseen puutarhaan.

Suuri osa lehtomaisen metsän kasvillisuutta menetettiin tontin alle. Reuna-alueiden metsäkaistaleilla kasvillisuus pyrittiin säästämään, mutta paikoin se jäi rakennusalueelta valuvien maamassojen alle. Metsikön yksittäisten lajien säilyminen selviää vasta seuraavien kasvukausien aikana. Ennen rakentamista osa kasveista siirrettiin talteen Villa Ranan puutarhaan, josta ne voidaan aikanaan siirtää takaisin Ylistölle.

Bio- ja ympäristötieteiden laitos

Fysiikan laitoksen ja koe-eläinlaitoksen väliseen metsikköön on rakenteilla bio- ja ympäristötieteiden laitos, Ambiotica. Ennen puiden kaatamista ja rakennustöiden alkamista alue dokumentoitiin valokuvaamalla (1.10. museologian harjoittelija M-L. Autio) ja sieltä kerättiin taimia, siemeniä ja kääpänäytteitä.

Seminaarinmäki

Autoton kampus

Aallon juhlavuoteen liittyen rakennuksia, kulkuväyliä ja viheralueita kunnostettiin ja uudistettiin useissa Seminaarinmäen kohteissa. Maankäyttösuunnitelman mukaisesti Seminaarinmäen keskialue rauhoitetaan autoliikenteeltä ja pysäköinti siirretään reuna-alueille. Toteutuksen ensimmäisessä vaiheessa Oppion lounaispuolella sijainnut pysäköintialue ja pohjoisosan rakennusten välien autopaidat muutettiin kevytväylyiksi ja viher- ja oleskelu-alueiksi.

Syyskuun lopussa valmistui Yliopistonkadulta päärakennuksen eteen johtava noppakivinen kevytliikenteen väylä. Alvarin aukion pohjoispuolella, kahden eri aikakauden puistojen rajalla sijainneet vanhat kiviportaat purettiin ja pyöräliikenteen sujuvuuden vuoksi paikalle rakennettiin luiska. Sen ympäristöön istutettiin sipulikasveja, kuten idänsinililjaa ja krookuksia. Oppion lounaispuolen pysäköintialue muutettiin "juhla-aukioksi", jota voidaan käyttää yliopiston ulkoilmatilaisuuksissa. Aukiota ympäröivälle muurille istutettiin koristeomenapuita, ruusuja ja villiviiniä.

Viheralueet laajenivat myös Historican, Athenaeumin ja D-rakennuksen ympäristössä, jonne istutettiin koristeomenapuita, vaahteraa ja tammea. Athenaeumin kaakkoispuolen istutukset jäivät tehtäväksi ulkoportaiden remontin jälkeen.

Turvekatto kedoksi

Päärakennuksen sivusiiven turvekatolle kylvetty (1996) lampaannata selviytyi hyvin kevättalven lumipeitteen menetyksestä ja kesän kuivuudesta. Elokuun lopulla katolle istutettiin 103 kpl ketoneilikkaa ja 166 kpl mäkitervakkoa.

PUUTARHAN HOITO

Yliopiston viheralueiden hoito on Valtion kiinteistölaitoksen ja hoitoyhtiön välinen sopimus. Seminaarinmäki ja Ylistönrinne hoidettiin Engel Oy:n toimesta; Mattilanniemen hoito kuului 20.4.1997 asti Engelille ja 1.5.1997 alkaen RTK-Palvelu Oy:lle.

Kasvitieteellisen puutarhan amanuenssi vastaa puutarhan kasvinkokoelmista ja toimii hoidon asiantuntijana. Vuoden aikana oli kolme palaveria, johon osallistuivat kiinteistölaitoksen, hoitoyhtiön ja kasvitieteellisen puutarhan edustajat. Lisäksi oli useita hoitajien ja amanuenssin välisiä työkatselmuksia.

Viheralueiden hoitosopimukseen kuuluu kevät- ja syyssiivous, ruohonleikkaus, istutusalueiden puhtaanapito, lannoitus, pienet hoitoleikkaukset ja alueiden yleinen siisteys.

Ylistönrinne

Fysiikan laitoksen viheralueet

Kurturuusalueet kitkettiin, jonka jälkeen pensasryhmiin levitettiin kuorikate. Nurmikkoa leikattiin viikottain. Viheralueiden koko ja muoto muuttuvat vielä uusien rakennustöiden myötä: Laitoksen sisäänkäynnin lasikaide osoittautui lintujen ikkuna-ansaksi. Lintujen törmäilyä pyrittiin estämään kiinnittämällä kaiteeseen 20 haukan kuvaa.

Kemian laitoksen viheralueet

Kohtiohallin ja kemian laitoksen väliselle alueelle istutettujen ruohovartisten kasvien kasvupaikat pidettiin puhtaina rikkaruohoista. Luontaisesti vihertyneet alueet hoidettiin niityn tai kedon tavoin niittämällä kesän aikana kaksi kertaa reheväkasvuiset ja kerran niukkakasvuiset alueet.

Seminaarinmäki

Pensaiden nuorennusleikkaukset

Seminaarinpuiston pensaat ovat melko ikääntyneitä ja säilyttääkseen elinvoimansa osa kaipaa nuorennusleikkauksia. Kuluneena vuonna tehtiin alasleikkaus nuokkusyreeneille ja pihajasmikkeille Ryhtilän luona ja rusokuusamille Villa Ranan pohjoispuolella. Syyskesällä todettiin leikattujen pensaiden hyvä uudistumiskyky.

Loppukesällä poistettiin kuivia oksia Aallonpuiston pihajasmikkeista, pensashanhikeista ja syreeneistä. Sadonkorjuun jälkeen nuorennettiin Villa Ranan puutarhan punaherukat.

Poistot ja harvennukset

Kestävä Seminaarinmäen vaahtera on vallannut monia sellaisia paikkoja, joissa se ei sovi kasvamaan täysikasvuiseksi. Kuluneen vuoden aikana niitä on poistettu puiden ympäriltä ja pensasryhmistä Seminaarinmäen eri puolilla. Vaahteran taimia vähennettiin myös harjuhongikosta.

Seminaarinkadun aidan vieressä kasvavasta kolmihaaraisesta vaahterasta repesi yksi haara kesämyrskyssä. Jäljellä olevat haarat olivat lahoja ja puu jouduttiin kaatamaan. Koska vaahteran halkeamassa oli komea vaahterakäpäkaskasvusto, puuhun jätettiin viiden metrin kanto. Aallonpuistosta kaadettiin yksi kuivunut kotipihlaja.

Linnunpöntöt

Seminaarinpuiston huonokuntoiset linnunpöntöt poistettiin ja hankittiin 20 uutta pönttöä. Ne asetti paikoilleen Suomen Bird Lifen henkilö.

ELÄVIEN KASVIEN KOKOELMAT

Puutarhan **kokoelmien kasvit** saadaan keräämällä itse, ostamalla, siemenvaihdon välityksellä ja lahjoituksina.

Puutarhassa oli vuoden lopussa **530** rekisteröityä puuvartista ja monivuotista ruohovartista taksonia. Puutarhassa kasvaa **1314** numeroitua kasvikantaa. Kasveja on yhteensä **13 300** yksilöä.

Kasvirekisteri

Puutarhan tietojärjestelmän (PUTTI) tietokantoihin kerätään taksonitiedot (nimi- ja levinneisyys- ym. taksonitiedot) ja kasvatustiedot (mm. hankintatiedot, toimenpiteet ja sijoituspaikka puutarhassa). Rekisteri karttui 23 hankintanumerolla.

Nimikyltit

Puutarhan kasveihin asetetaan nimikyltit, joissa on ko. kasvin tieteellinen ja suomalainen nimi sekä lajin luontainen levinneisyys. Kuluneena vuonna sijoitettiin paikoilleen 30 uutta kylttiä ja uusittiin 20 hävinnyttä tai rikkoontunutta kylttiä. Kasvikarttoihin merkittiin 1997 istutetut ja poistetut kasvit.

Kasvien hankinta 1997

Toimintakertomusvuonna puutarhan kokoelmat karttuivat 8 taksonilla. Osastoille istutettiin 140 puuta ja pensasta, 300 perennaa ja 270 sipulikasvia. Osastoille sijoitetut kasvit hankittiin 6 taimituottajalta ja osa siirrettiin omalta lisäyskasviosastolta. Lisäksi Jämsän puutarhaoppilaitos kasvatti kasvitieteellisen puutarhan toimittamasta lisäysmateriaalista 30 pensasta Mattilanniemeen ja 1000 ketokukan tainta luonnontieteellisen osaston vähittäismyyntiä varten.

Amanuessi hankki kasvit ja valvoi, että ne istutettiin oikealle paikalle ja merkitsi sijoituspaikat karttaan sekä hankinta- ym. tiedot puutarhan tietorekisteriin.

KASVI- JA SIEMENHERBAARIOT

Puutarhakasvikokoelmat

Kuivanäytteitä on 1052 kpl (liite 2). Puutarhakasvinäytteitä kerättiin yliopiston viheralueilta, kaupungin taimistosta ja puistoista. Näytteet ovat laskematta ja osittain preparoimatta, joten ne lisätään 1998 kartuntatilastoon.

Siemenkokoelmat

Puutarha- ja luonnonkasvien siemeniä kerättiin kasvitieteellisestä puutarhasta ja Jyväskylän luonnonympäristöstä. Siemenet puhdistetaan talven aikana ja jokaisesta kerätystä lajista otetaan näyte kokoelmiin. Siemeniä kerättiin myös myyntiä varten.

Siemenvaihto

Siemenvaihtoluettelo saatiin 9 ulkomaisesta kasvitieteellisestä puutarhasta. Suomalaiset kasvitieteelliset puutarhat eivät julkaisseet siemenluetteloa vuonna 1997. Siemeniä tilattiin kokoelmiin ja kasvatettaviksi puutarhaan yhteensä 104 annosta.

TUTKIMUS

Tutkimusyhteistyö

Kasvitieteellinen puutarha on mukana Suomen Akatemian **SILMU- projektissa**, joka on Ilmatieteen laitoksen, Suomen kasvitieteellisten puutarhojen ja muiden tutkimuslaitosten yhteinen fenologiatutkimus, jossa seurataan ilmaston vaikutusta kasvien kasvuun. Vuonna 1993 koekentälle istutettujen tutkimuskasvien seuranta jatkettiin. Tutkimuskasveina ovat kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*, 5 provenienssia, yht. 30 kpl), tornionlaaksonruusu (*Rosa majalis* 'Tornedal' 6 kpl) ja pensashanhikki (*Potentilla Fruticosa*-hybr. 'Tervola' 6 kpl).

Tutkimuksen tukitoiminnot

Opinnäytetyöt

Taidehistorian laitoksen opiskelija Anna Karjula aloitti pro gradu -työn Seminaarinpuiston kehityksestä.

Kulttuurimaiseman suojelu

Jyväskylän yliopiston rakennukset on suojeltu ympäristöministeriön päätöksellä. Asetuksen mukaisen suojelun valvonta kuuluu Museovirastolle ja Valtion kiinteistölaitokselle. Museovirasto on delegoinut toimivaltansa Keski-Suomen museolle ja Alvar Aalto -museolle. Museot perustivat 1996 rakennussuojeluasioiden yhteistyöryhmän, jossa Jyväskylän yliopiston museo on mukana asiantuntijana. Ryhmässä olivat 1997 mukana yliopiston museosta Riitta Kela 31.8 asti ja Pirjo Vuorinen 1.9 alkaen, Janne Vilkuna ja Hillevi Kotiranta. Kuluneen vuoden aikana ryhmä kokoontui kolme kertaa.

On huomattu, että rakennussuojelu ei ole riittävä keino kampusalueen historiallisen puiston säilyttämiseksi vaan mukaan on sisällytettävä kulttuuriympäristö kokonaisuudessaan. Suojelua ja hoitoa varten tarvitaan kulttuuriyöaristoinventointi ja maisemanhoitosuunnitelma. Yliopiston museo tekee asiasta esityksen valtion kiinteistölaitokselle.

MAKSULLINEN PALVELUTOIMINTA

Kasvitieteellisen puutarhan tunnuksiksi valittua **siperianomenapuuta** (*Malus prunifolia* 'Oppio') hankittiin 20 kpl myyntiä varten. Kuluneena vuonna omenapuita myytiin 22 kpl, joista 7 oli Oppio-optiota. Ketokasvien siemeniä myytiin 255 annosta ja ketokasvien taimia 450 kpl. Puutarhasta ja luonnosta kerättiin kasvien siemeniä vuoden 1998 myyntiä varten. Tulevaa myyntikautta varten siemenet puhdistetaan, pussitetaan ja niistä tehdään siemenluettelo.

TAPAHTUMAT

Floran päivä 13.5.

Yliopiston perinteisen Kukan päivän teemana oli Jyväsjärvi Kampuksen keskellä. Aamulla järjestettiin asiantuntijan opastama linturetki Jyväsjärven rannoille. Päivän pääjuhlassa kuultiin luentosarja Jyväsjärveen vaikuttaneista kulttuuri- ja luonnonympäristön muutoksista. Aiheeseen tutustutti myös museon Jyväsjärvi-näyttely. Juhlaa vietettiin Paulaharjusalissa ja Lyhdyssä, jotka oli koristeltu koivunoksilla ja kevään kukkasilla.

Museon tammikuisen ketokasvinäyttelyn innoittamana ketojen ja niittyjen kasveja tuotiin tunnetuksi ottamalla myyntiin ketokasvien siemeniä ja taimia. Rehtori Aino Salliselle ja Kopi-Jyvän johtaja Sorjoselle toimitettiin ensimmäiset erät ketokasveja Kukan päivän tervehdyksenä.

Jyväskylän seudun museoiden yhteistyö

Kasvitieteellinen puutarha on mukana museoiden yhteisissä tapahtumissa. Kuluneena vuonna järjestettiin museopäivä ja "Kuumat keskiviikot". Tapahtumista julkaistiin yhteinen esite (suomi ja engl.), jota jaettiin mm. Jyväskylän hotelleihin.

Valtakunnallinen puutarhapäivä

Keski-Suomen dendrologian kerho ja Jyväskylän yliopiston kasvitieteellinen puutarha järjestivät valtakunnallisena puutarhapäivänä 23.5. kaksi puistokävelyä. Äylään tutustui 19 henkilöä, oppaana Louna Lahti; Seminaarinmäen kierroksella oli 8 henkilöä, oppaana Hillevi Kotiranta.

OPASTUS JA NEUVONTA

Opastetuilla kierroksilla yliopiston viheralueisiin tutustui kolme ryhmää, yhteensä n. 40 henkilöä.

Puutarhan lajiluetteloita ja kasvikarttoja annettiin, herbaarionäytteitä sekä dia- ja valokuvia lainattiin opiskelijoille ja tutkijoille.

Puutarhakasvien lajintuntemusta opiskeli usea opiskelija puutarhassa kasvavista kasveista ja herbaarionäytteistä.

Puutarhaneuvontaa annettiin puhelimesta ja postitse.

KIRJASTO

Käsikirjastoon ostettiin 2 puutarha-alan kirjaa. Vuonna 1997 tuli tilattuna 3 kotimaista ja 1 ulkomainen puutarha-alan kausijulkaisua. (Puutarha & kauppa, Kotipuutarha, Viherympäristö, Garten Praxis)

RAHOITUS

Puutarhan rakentamis- ja hoitorahat ohjautuvat Valtion kiinteistölaitoksen kautta. Vuonna 1997 ei ollut erillistä puutarhan rakentamisrahaa, vaan istutukset ja erillisurakat maksettiin Valtion kiinteistölaitoksen toimintamenoista. Maankäyttösuunnitelmaan pohjautuvat Seminaarinmäen laattaväylästä ja uudet viheralueet olivat kiinteistölaitoksen Aallon juhlavuoteen liittyviä urakoita. Kevytväylän ympäristön uudet viheralueet suunnitteli Jarmo Väisänen ja maanrakennustöiden pääurakoitsijana toimi NCC-Puolimatka. Istutukset teki Engel Oy:n puutarhahenkilökunta.

Yliopiston viheralueiden päivittäinen ja vuotuinen hoito kuuluu Engelin ja Valtion kiinteistölaitoksen väliseen hoitosopimukseen. Mattilanniemen osalta sopimus päättyi 30.4.97

ja Valtion kiinteistölaitoksen kilpailuttamana Mattilanniemen hoitotyöt siirtyivät 1.5.1997 alkaen kolmen vuoden sopimuksella RTK-Palvelu Oy:lle.
Amanuenssin palkka maksettiin museon määrärahoista.

Jyväskylän yliopiston museo
Kulttuurihistoriallinen osasto

Liite 1

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1997

Yksityishenkilöt	3 146
Koululaiset	2 001
Päiväkotiryhmät	78
Muut ryhmät	300
Yhteensä	5 525

Kuukausi	Yksityiset	Koulul.	Päiväk.	Ryhmät	Yhteensä
tammikuu	313	21			334
helmikuu	202	88		27	317
maaliskuu	126	140		31	297
huhtikuu	122	302			424
toukokuu	235	893		7	1 135
kesäkuu	415			34	449
heinäkuu	447				447
elokuu	255	120			375
syyskuu	187	140	68	60	455
lokakuu	291	120	10	95	516
marraskuu	253			25	278
joulukuu	300	177		21	498
yhteensä	3 146	2 001	78	300	5 525

KÄVIJÄMÄÄRÄT 1997

Yksityishenkilöt	3997
Koululaiset	1157
Päiväkotiryhmät	413
Muut ryhmät	263

Yhteensä 5830

KUUKAUSI	YKSITYI- SET	KOULUL.	PÄIVÄK.	RYHMÄT	YHTEENSÄ
Tammikuu	314	45	11	40	410
Helmikuu	275		36		311
Maaliskuu	280	59	25	13	377
Huhtikuu	335	128	146	56	665
Toukokuu	878	405	51	8	1342
Kesäkuu	299			17	316
Heinäkuu	283			24	307
Elokuu	234	43		7	284
Syyskuu	335	205	64	20	624
Lokakuu	403	213	64	22	702
Marraskuu	226	16	16	42	343
Joulukuu	135			14	149
YHTEENSÄ	3997	1157	413	263	5830

KOKO MUSEON KÄVIJÄMÄÄRÄ 11355

Kokonaiskartunta

Liite 3

Kartunta eliöryhmittäin 1997												
			Kartunta	Yhteensä					Kartunta	Yhteensä		
Sienet			267	3111	Putkilokasvit						36714	
Härmäsienet				3000		Suomalaiset					34080	
Jäkälät				1405		Ulkomaiset					1582	
Levät				642		Puutarhakasvit					1052	
Maksasammalet				223		Siemenet		104			2897	
Lehtisammalet			41	5527								
Täytetyt eläimet												
	Kal- lat			149		Nahkat		83			803	
	Näyttely			131		Linnut		83			721	
	Tieteell.			15		Nisäkkäät					82	
	Opintokok.			3		Luut					565	
	Linnut		13	578		Linnut					268	
	Näyttely		-1	374		Nisäkkäät					297	
	Tieteell.		1	110								
	Opintokok.		13	94								
	Nisäkkäät		2	123								
	Näyttely			78								
	Tieteell.			25								
	Opintokok.		2	20								
Hyönteiset												
	Perhoset		12715	45410		Kaksisiipiset		106			977	
	Mikrot		4098	7079		Kukkakärpäset		22			266	
	Aikuiset		4098	6987		Muut kaksisiip.		84			707	
	Kotelot			92		Kotelot					4	
	Makrot		8617	38331		Heinäsiipiset ja hepokatit		12			179	
	Aikuiset		8562	37049		Torakat					54	
	Kotelot		544	406		Sudenkorennot		70			564	
	Toukat		1	876		Aikuiset		70			497	
	Kovakuoriaiset		3722	17313		Toukat					67	
	Aikuiset		3722	17286		Päivänkorennot		3			77	
	Toukat			27		Verkkosiipiset		28			183	
	Pistiäiset		79	1663		Kärsäkorennot					110	

	Muurahaiset	7	158	Vesiperhoset	141	987
	Mesipist.	19	216	Aikuiset	141	965
	Lehtipistiäiset	13	161	Kotelot		22
	Muut pist.	40	1503	Pihtihäntäiset		24
	Kotelot		15	Kaskaat	372	47349
	Toukat		145	Kierresiipiset		2793
				Luteet	227	1849
				Kempit		35
				Kirvat		12
				Kirput		16
				Jäytiäiset		8
				Hyön teiset yht.	17103	119603
				Aikuiset	17048	117949
				Kotelot	54	539
				Toukat	1	1115
Hämähäkieläimet		4	660	Linnunmunat		312
	Hämähäkit	1	523	Linnunpesät		30
	Punkit	3	137			
Juoksujalkaiset			20			
Simpukat ja kotilot			206	Kivet		1742
				Maalajit		81
Ravut			15			
				Näyt- teet yh- teen- sä	17617	178406
				Valokuvat	483	513
				Diat	288	8422